ԱՋԴԱՐԱՐ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ՔՈՒԵՅԹԻ ԵՒ ԾՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻՆ

P.O.Box: 8157, Salmiyeh 22052- Kuwait. Tel: 965-25614392, Fax: 965-25638312, e-mail: prelacy@armenianprelacykw.org

ՆՈՐ ԾՐՋԱՆ, Է. Տարի, Թիւ 282, Ուրբաթ, 08 ՄԱՅԻՍ, 2015

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ ՔՈՒԵՅԹԻ ՄԷՋ

Մարդկային կեանքի լուսաւոր անկիւններէն մին անոր հոգիին գեղարուեստով շաղախուած ըլլալու յատկանիշն է: Մարդ էակը հացի եւ ջուրի, քունի եւ օդի նման պէտք ունի գեղարուեստի ու բարձրաճաշակ զբաղմունքի, որ տքնաջան աշխատանքով կը վերածուի արուեստի անսակարկելի արժէքի:

Արդարեւ, Ուրբաթ՝ 1 Մայիս 2015-ին, Քուէյթի Ալ Մանկաֆ շրջանի Անգլիական ՔԱՄՊՐԻՃ դպրոցի սրահին մէջ, տեղի ունեցաւ ՀՕՄի ՔՄՄի «Գեղարուեստական Երեկոյ»ն, Հովանաւորութեամբ՝ թեմիս բարեջան առաջնորդ՝ Գերպ. Տ. Մասիս Ծ. Վրդ. Զօպուեանի:

Ձեռնարկը իր ներկայութեամբ պատուեց ՀՀ դեսպան Պրն. Ֆատէյ Չարչօղլեան: Ներկայ էր նաեւ Հիւպատոս՝ Պրն. Լեւոն Պետրոսեան:

Օրուան հանդիսավարն էր՝ Տիկ. Մայտա Թադոյեան, որ բարի գալուստի ջերմ խօսքերով ողջունեց ներկաները:

Վարչութեան խօսքը փոխանցեց ատենապետ՝ Տիկին Մակի Թադոյեան: Ապա յայտագիրը ընթացաւ ՀՕՄի «ՇԱՔԷ» երէց ու կրտսեր պարախումբերու ուժեղ պարերով: Ձեռնարկին իրենց

ներկայութեամբ փայլք ու հմայք պարգեւեցին հայրենի արուեստագէտներ՝ Աշուղ Նազելին եւ սիրուած մեներգող՝ Էտկար Խաչատրեանը: Անոնք երկու ժամերու ընթացքին հայրենասիրական, ազգագրական ու ժողովրդային երգերով սրահը վերածեցին իսկական տօնախմբութեան:

Երգիչներուն նաեւ ընկերակցեցան ՇԱՔԷ պարախումբի հրաշք աղջիկներն ու տղաքը:

Ձեռնարկին հնչեցին երկու ասմունքներու տեսերիզներ նուիրուած՝ Հայոց Ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին: Օրուան պատգամաբերն էր Քուէյթի բազմավաստակ հայրենաւանդ դաստիարակ՝ Օրդ. Մարալ Համպոյեան: Ան իր խօսքի մէջ անդրադարձաւ տարուան խորհուրդի մասին, գնահատեց ՀՕՄի տարած ազգանպաստ ու բարեսիրական գործունէութիւնը եւ շեշտը դրաւ հայրենիք-սփիւռք համագործակցութեան գաղափարին վրայ:

Աւարտին բեմ բարձրացաւ թեմիս բարեջան առաջնորդ՝ Գերպ. Տ. Մասիս Ծ. Վրդ. Զօպուեան եւ իր հայրական օրհնանքը փոխանցեց ներկաներուն: գերապատիւ Հայր Սուրբը նախ մեծապէս գնահատեց բարձրորակ ու բծախնդիր պատրաստութիւնը, ներկաներուն, դիտել տուաւ ՀՕՄի տարած բացառիկ ու ազգանուէր գործունէութիւնը, որն իսկական արտացոլումն է հայ կնոջ պատասխանատու կեցուածքին: Գնահատեց նաեւ օրուան հայրենի երգիչները եւ անոնց մաղթեց կանաչ երթ իր արուեստի ճանապարհին մէջ: Գերապատիւ Հայր Սուրբի նաեւ գնահատանքի հարուստ ծաղկեփունջ մը յանձնեց «ՇԱՔԷ» պարախումբի բոլոր պարողներուն եւ յատկապէս անոնց վաստակաշատ պարուսոյց՝ Տիկին Աննա Շմաւոնեանին, որ աւելի քան ութ տարիներ աշխատած է «ՇԱՔԷ» պարախումբի վերելիքն համար:

Երգիչներ՝ Էտկար Խաչատրեանի եւ Աշուղ Նազելիի այցելութիւնը՝ Քուէյթի Ազգային Վարժարան

Կիրակի, 3 Մայիս 2015ին Քուէյթի Ազգային Վարժարան այցելեցին գաղութս հիւրաբար գտնուող երգիչներ՝ Էտկար Խաչատրեանն ու Աշուղ Նազելին, որոնք երկու օրեր առաջ, Ուրբաթ, 1 Մայիս 2015ին, «Շաքէ» պարախումբի կողքին, իրենց մասնակցութիւնը

բերին Հ.Օ.Մ. Ք.Մ.Մ. կազմակերպած գեղարուեստական երեկոյին: Անոնք հանդիպեցան վարժարանի աշակերտութեան եւ անոնց ներկայութեան ստեղծեցին ջերմ հայավայել մթնոլորտ մը՝ ազգային, ժողովրդական եւ հայրենասիրական երգերու կատարումով:

Տեղին է յիշել անոնց զարմանքն ու զմայլանքը՝ հայապահպանութեան համար վարժարանիս տարած շնորհակալ եւ նուիրական աշխատանքին: Անոնք հիացած էին նաեւ փոքրերով, որոնք մեծ հետաքրքրութեամբ ու սիրով կը լսէին անոնց երգերը՝ ի պահանջել հարկին միանալով նաեւ անոնց: Հայկական երգ ու պարով շուրջ 40 վայրկեան Քուէյթի Ազգային Վարժարանը ապրեցաւ անմոռանալի պահեր, որոնք դեռեւս երկար պիտի մնան աշակերտութեան եւ վարժարանի մեծ ընտանիքի յիշողութեան մէջ:

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

22-24 Ապրիլ 2015-ին, Քուէյթի Ազգային վարժարանի հայերէն լեզուի եւ հայոց պատմութեան առաջնակարգ աշակերտները մեկնեցան Հայաստան՝ ներկայ գտնուելու Հայոց Ցեղասպանութեան 100 ամեակի միջոցառումներուն եւ իրենց յարգանքի տուրքը մատուցելու անմեղ զոհերու յիշատակին:

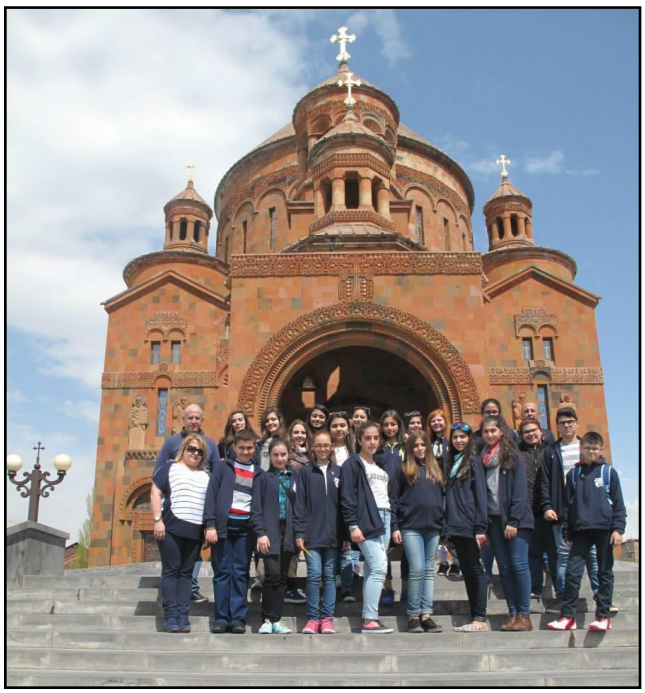

Պատմական իրադարձութիւն մըն էր այս ուխտագնացութիւնը, որովհետեւ տարիներու ընթացքին, աշակերտներուն փայփայած երազանքը դարձաւ իրականութիւն՝ ի յարգանս ազգային բարերար պրն. Գագիկ Ծառուկեանի, որն ամենայն սիրով եւ բարձր պատասխանատուութեամբ ստանձնեց սոյն ուխտագնացութեան հովանաւորութիւնը: Ուխտագնացութեան մասնակցեցան 20 աշակերտներ, գլխաւորութեամբ վարժարանիս տնօրէն՝ պրն. Մանուկ Մանուկեանի, մասնակցութեամբ վարժարանիս հայերէն լեզուի ուսուցչուհի՝ օրդ. Մարալ Համպոյեանի եւ հայոց պատմութեան ուսուցիչ՝ պրն. Յովհաննէս Սերոբեանի:

Երկօրեայ այցելութեան յայտագիրը յագեցուած էր բազմատեսակ յայտագիրներով: Անոնք այցելեցին Նուպարաշէնի Սրբոց Նահատակաց նորակառոյց եկեղեցին եւ Աբովեանի Սուրբ Յովհաննէս եկեղեցին, որոնք կառուցուած են պրն. Գագիկ Ծառուկեանի բարերարութեամբ: Աշակերտները հիացմունքով դիտեցին եկեղեցիներուն սրբապատկերները, զարդաքանդակներն ու խաչքարերը եւ իրենց աղօթքը բարձրացուցին առ Աստուած, որ համայն հայութեան տայ խաղաղութիւն, իսկ հայրենիքին՝ հզօրացում:

Անձրեւն ու կարկուտը չխանգարեց ուխտագնացներուն այցելելու Գառնի տաճարն ու Գեղարդավանքը: Վեհաշուք եւ ինքնատիպ Գառնի տաճարը մեծ հետաքրքրութիւն առաջացուց աշակերտներուն մօտ: Անոնք հիացմունքով դիտեցին երկնային լոյսի եւ արեգակի աստուած՝ Միհրին նուիրուած տաճարը: Այնուհետեւ այցելեցին Գեղարդավանքի երկու ժայռափոր եկեղեցիները: Աշակերտները իրենց շարականներով եւ աղօթքներով հմայեցին նաեւ օտարերկեայ հիւրերը: Աղօթեցին եւ խոստացան հայօրէն ապրիլ, գիտակցիլ ազգային ինքնութեան գոյութեան ու պահպանման կարեւորութիւնը եւ միշտ պայքարիլ ազգային արդար պահանջներուն իրականացման համար: Աշակերտները հնարաւորութիւն ունեցան այցելել Ծաղկաձոր, վայելեցին անոր գեղատեսիլ վայրերն ու անտառային գեղեցկութիւնը, ապա

Կեչառիս հրաշալի եկեղեցական համալիրը, որ նշանաւոր է իր ճարտարապետական գեղեցկութեամբ:

Ուխտագնացութիւնն իր աւարտին հասաւ Ծիծեռնակաբերդի այցելութեամբ: Աշակերտները իրենց յարգանքի տուրքը մատուցեցին Հայոց Ցեղասպանութեան զոհերու յիշատակին:
Պրն. Գագիկ Ծառուկեանի հետ հանդիպման ընթացքին աշակերտները իրենց երգերով եւ ասմունքներով շնորհակալութիւն յայտնեցին հիւրընկալութեան համար, իսկ Ազգային վարժարանի հոգաբարձութիւնն ու տնօրէնութիւնը յատուկ յուշանուէրով երախտագիտութիւն յայտնեցին պրն. Գագիկ Ծառուկեանին՝ հայրենիք-Սփիւռք յարաբերութիւններու սերտացման, ինչպէս նաեւ վարժարանիս աշակերտներուն դէպի Հայաստան ուխտագնացութեան հովանաւորութիւնը ստանձնելուն համար:

Ստորեւ կը ներկայացնենք ուխտագնացութեան մասնակցող աշակերտներուն տպաւորութիւնները.-

Լիլա Կարապետեան: Երկօրեայ ուխտագնացութիւնը անմոռանալի յիշատակներ ձգեց իմ յիշողութեանս մէջ: Մեր հայրենիքի բնութիւնը հրաշալի գեղեցկութիւն ունի, իսկ եկեղեցիներուն քանդակներն ու խաչքարերը ապացոյցն են մեր ճարտարապետներուն բարձր ճաշակին:

Միրէյ Պօղոսեան: Ինծի համար մեծ պատիւ էր, որպէս հայերէն լեզուի առաջնակարգ աշակերտուհի, մեկնիլ Հայաստան եւ ներկայ գտնուիլ Հայոց Ցեղասպանութեան 100 ամեակի միջոցառումներուն:

Աննկարագրելի էին զգացումներս: Ինքզինքս բախտաւոր կը զգայի հայ ազգի զաւակը ըլլալուս: Ծիծեռնակաբերդի մեր այցելութիւնը յուզումնախառն էր եւ միեւնոյն ժամանակ հպարտանքի զգացում: Անմոռանալի յիշատակներով վերադարձայ հայրենիքէս:

Կասիա Աբիկեան: Սոյն ուխտագնացութեան ընթացքին իմ մէջս միախառնուած էին ուրախութեան եւ յուզականութեան զգացումները: Համոզուած եմ, որ անսասան հաւատք ու նուիրում ունեցող հայն է, որ կը համարուի մեր հայրենիքին զաւակը: Հաւատքը գրաւականն է բոլոր տեսակի յաղթանակներուն, որովհետեւ ով կը հաւատայ կ'ըլլայ քաջ, զօրեղ եւ ստեղծագործող:

Ովսաննա Մարաշլեան: Երախտապարտ եմ վարժարանիս Հոգաբարձութեան, տնօրէնութեան եւ պրն. Գագիկ Ծառուկեանին, որոնք այս գեղեցիկ առիթը ընծայեցին ինծի՝ իբր պարմանուհի, ներկայ գտնուելու Հայոց Ցեղասպանութեան 100 ամեակի միջոցառումներուն: Աննախընթաց էր երեւոյթը, երբ հազարաւոր հայորդիներ արտասահմանէն եկած էին Հայաստան՝ իրենց ուխտը վերանորոգելու ու փաստելու թուրքին, թէ հայ ազգը մէկ մարդու նման պահանջատէր է իր իրաւունքներուն: Մենք ժառանգորդներն ենք Տէր Զօրի անապատներէն յարութիւն առած հոգիներուն, որոնք սուրբերու շարքին դասուեցան:

Սէրլի Յարութիւնեան: Աննախադէպ իրադարձութիւն մըն էր Հայոց Ցեղասպանութեան 100 ամեակին առիթով այցելել Ծիծեռնակաբերդ: Պատիւ կը զգամ, որ հայ ազգի զաւակ եմ: Պիտի յիշենք եւ անպայման պիտի պահանջենք մեր իրաւունքները:

Քրիստ Աբիկեան: Մեծ հաճոյքով եւ լաւ տպաւորութիւններով վերադարձայ հայրենիքէս: Ինծի համար մեծ պատիւ էր Հայոց Ցեղասպանութեան 100 ամեակի ոգեկոչման օրերուն գտնուիլ Հայաստան եւ տեսնել բազմահազար հայորդիներուն հոսքը դէպի Ծիծեռնակաբերդ:

Ալեակ Մոմճեան: Երբ կանգնեցայ Ծիծեռնակաբերդի յուշահամալիրին առջեւ, զգացի մեր նախնիներուն ցաւը, տանջանքն ու չարչարանքը, միեւնոյն ժամանակ զգացի մեր յաղթանակը, որով ցոյց տուինք թշնամիին, որ հայը կը գոյատեւէ, կը պահանջէ եւ անպայման պիտի հասնի իր արդար դատին:

Ալիս Քէչէճեան: Առաջին անգամ այցելեցի Հայաստան: Տպաւորութիւններս աննկարագրելի են: Հայրենիքի մասին իմ լսածներուս ականատեսը դարձայ: Մաղթանքս է, որ իւրաքանչիւր հայ այցելէ Հայաստան եւ վայելէ հայրենիքին բարիքները:

Մարիա Ղտտէ: Շրջելով Հայաստանի տեսարժան վայրերը, ապրեցայ կեանքիս ամէնէն ուրախալի պահերը: Շնչեցի հայրենիքիս մաքուր օդը, տեղատարափ անձրեւին եւ ձիւնին տակ վայելեցի տարուան բոլոր եղանակները:

Յարութ Գայթանճեան: Երբ այցելեցինք Ծիծեռնակաբերդ եւ աղօթեցինք մեր նահատակներուն յիշատակին, բոլորիս աչքերը արցունքով լեցուած էր: Այդ պահուն հպարտութեան զգացումը պատեց զիս եւ կ'ուզէի բարձրաձայն գոռալ եւ իմ ձայնս լսելի դարձնել համայն աշխարհին, որ հպարտ եմ իմ հայ ազգութեամբս եւ պիտի հասնի այն որը, երբ եռագոյնը պիտի ծածանի Արարատի սէգ գագաթին վրայ:

Մարիթա Սապունճեան: Երկօրեայ ուխտագնացութեան ընթացքին մենք վերանորոգեցինք մեր ուխտը եւ մեր յարգանքի տուրքը մատուցեցինք մեր բիւրաւոր նահատակներու յիշատակին: Մենք պահանջատէրն ենք մեր արդար դատին եւ պիտի հասնի այն օրը, երբ թուրքը ներողութիւն պիտի խնդրէ համայն հայութեան:

Սիլվիա Աւետիսեան: Հայրենիք կատարած առաջին այցելութենէս ետք, իմ միակ փափաքս պիտի ըլլայ հեռանալ այս անապատներէն եւ բնակութիւն հաստատել իմ Մայր Հայրենիքիս մէջ եւ վայելել անոր բարիքները:

Ռաֆֆի Թաշճեան: Իմ առաջին այցելութեանս ընթացքին զգացի հայրենիքիս հողին ուժը, շնչեցի անոր օդը եւ խմեցի հայրենիքիս զուլալ ջուրը: Մեր Հայաստանը դրախտավայր է:

Մեղրի Գաթրճեան: Իմ առաջին այցելութիւնս էր դէպի Հայաստան: Սքանչելի է Հայաստանի բնութիւնն ու եկեղեցիները: Չորս դիս կը լսէի հայերէն: Ծիծեռնակաբերդի այցելութիւնս շատ յուզեց զիս:

Ալիսիա Գուզույեան: Գեղեցիկ է Հայաստանի բնութիւնը, եկեղեցիներն ու փողոցները: Անսահման ուրախ էի, որովհետեւ ամէնուր հայութիւն կը բուրէր: Հպարտ եմ, որ հայ եմ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Լիւքսեմպուրկի Խորհրդարանը Քուէարկութեամբ Ճանչցաւ Հայոց Ցեղասպանութիւնը

Ճանաչումներու յաղթարշաւը կը շարունակուի։ Լիւքսեմպուրկի խորհրդարանը եւս միացաւ Հայոց ցեղասպանութիւնը ճանչցող երկիրներու խորհրդարաններու շարքին։ Բանաձեւին նախագիծը ներկայացուած էր Քրիստոնեայ ընկերվար-ժողովրդավար կուսակցութեան կողմէ։

Օհանեան. «Մեր Բանակը Պատուով Կը Յանձնէ Քննութիւնը»

Հայաստանի Հանրապետութեան պաշտպանութեան նախարար Սէյրան Օհանեան Չորեքշաբթի օր ընդունեց Հայ օգնութեան միութեան խումբ մը անդամներ՝ միութեան Միացեալ Նահանգներու եւ արեւմտեան շրջանի գրասենեակի տնօրէն Ճաստիք Բունիաթեանի գլխաւորութեամբ։

Սէյրան Օհանեան կարեւոր նկատելով սփիւռքի հետ կապերու շարունակական ամրապնդումը, բարձր գնահատեց հայրենիքի պաշտպանութեան գաղափարին շուրջ հայրենիք-սփիւռք համերաշխութիւնն ու միասնականութիւնը եւ ընդգծեց, որ Հայաստան-Արցախ-սփիւռք

եռամիասնութեամբ մեր երկիրը ուժեղ եւ անպարտելի է՝ ի զօրու յաղթահարելու իր առջեւ ծառացած մարտահրաւէրները:

Պաշտպանութեան նախարարը իր խօսքին մէջ յատուկ ուշադրութիւն հրաւիրեց 2015 թուականի հայ ժողովուրդին համար երկու նշանակալի իրադարձութիւններու՝ Հայոց Մեծ եղեռնի 100-ամեակին եւ Համաշխարհային Բ. պատերազմին ընթացքին խորհրդային ժողովուրդներու՝ որոնց շարքին հայերու մասնակցութեամբ նուաճուած յաղթանակի 70-ամեակին նուիրուած ձեռնարկներուն վրայ:

Ս. Օհանեան սփիւռքահայ հիւրերուն հաւաստեց, որ ինչպէս տասնեակ տարիներ առաջ հայկական բանակը պատուով յանձնած է իր առջեւ դրուած քննութիւնը, այնպէս ալ այսօր բարձր մակարդակով կը կատարէ իր բոլոր առաջադրանքները՝ արժանի հակահարուած հասցնելով հակառակորդի որեւէ ոտնձգութեան:

«Կ՛ապրինք Հայաստանէն հեռու, սակայն կը սնինք հայրենիքով, կ՛ապրինք հայերէնով եւ հայեցի, կ՛ուրախանանք Հայաստան աշխարհի իւրաքանչիւր ձեռքբերումով եւ յաջողութեամբ», ըսաւ Հայ օգնութեան միութեան Միացեալ Նահանգներու եւ արեւմտեան շրջանի գրասենեակի տնօրէն Ճաստիք Բունիաթեան, որ պաշտպանութեան նախարարին շնորհակալութիւն յայտնելով ընդունելութեան համար՝ վստահեցուց, որ բոլոր սփիւռքահայերուն համար գլխաւոր հարցը հայապահպանութիւնն է, եւ Հայ օգնութեան միութեան ներկայացուցիչները եւս պատրաստ են իրենց ժամանակն ու միջոցները ներդնելու ազգային բանակին աջակցելու, հայ զինուորի կողքին գտնուելու համար:

Հանդիպման աւարտին պաշտպանութեան նախարարը պատասխանեց հիւրերը հետաքրքրող հարցումներուն, քննարկուեցան համագործակցութեան կարելի ուղղութիւնները:

Պաքու Արցախի Քաղաքացին 15 Տարուան Ազատազրկման Դատապարտեց

Ազրպէյճանի իշխանութիւնները Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան գերեվարուած քաղաքացի Արսէն Պաղտասարեանը դատապարտած են 15 տարուան ազատազրկման: Ըստ ԱՓԱ լրատու գործակալութեան, պատիժը կը հաշուի անոր ձերբակալման օրէն՝ 26 դեկտեմբեր 2014-էն:

Դատարանին որոշումով՝ Արսէն Պաղտասարեան ազատ կացուցուած է դատական ծախսերու վճարումէն:

Յայտնենք, որ Ազրպէյճանի Գանձակ քաղաքի ծանր յանցագործութիւններու գործերով դատարանին մէջ տեղի ունեցած «դատավարութեան» ժամանակ դատախազ Անար Միրքիշիեւ պահանջած է Արսէն Պաղտասարեանը դատապարտել 18 տարուան բանտարկութեան:

Հապճեպ սարքուած գործի ծիրին մէջ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան քաղաքացիին ներթափանցման մեղադրանք ուղղուած է: Ազրպէյճանի իշխանութիւններու գործողութիւնները պատասխան էին Ազրպէյճանի քաղաքացիներ Տիլհամ Ասքերովի եւ Շահպազ Կուլիեւի կալանաւորման եւ դատապարտման: Անոնք ձերբակալուած էին զէնքերը ձեռքերնին, եւ դատարանին մէջ իրենց մեղքը չէին հերքած:

Միաժամանակ, Արսէն Պաղտասարեանի գործը միջազգային մարդասիրական իրաւունքի աղաղակող խախտում է, որովհետեւ անոր ձերբակալման պահէն, արդէն 6 ամիսէ չեն արտօներ հանդիպիլ Կարմիր Խաչի միջազգային խորհուրդի ներկայացուցիչներուն հետ:

Բաբայեան. «Ազրպէյճան Նացիական Գերմանիոյ Վախճանը Պիտի Ունենայ»

Ազրպէյճանի իշխանութիւնները անգամ մը եւս ստալինեան բռնաճնշումներու օրերուն կիրարկուող մօտեցում դրսեւորեցին, երբ մարդը առանց դատի եւ քննութեան կը դատապարտէին մահուան կամ աքսորի: Այս մասին յայտարարեց Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան նախագահի մամլոյ քարտուղար Դաւիթ Բաբայեան՝ մեկնաբանելով Արսէն Պաղտասարեանի դէմ արձակուած դատավճիռը:

«Միակ տարբերութիւնն այն է, որ Արսէնը բարեբախտաբար գնդակահարութեան չեն դատապարտած: Ասիկա չծածկուած քաղաքական հոլովոյթ է, դատարանը իրականացուցած է Ազրպէյճանի իշխանութիւններուն պատուէրը: «Դատ» կոչուող կեղծիքը կայացած է դռնփակ, չեն պահպանուած մարդկային տարրական իրաւունքները, Արսէնին նոյնիսկ փաստաբան չէ տրամադրուած: Խնդիրը այն է, որ նոյնիսկ ամէնէն ցած որակաւորման իրաւաբանը կրնար հերքել Պաղտասարեանի մեղքը «ապացուցող» կեղծ փաստերը: Աւելի՛ն՝ դատական նիստերուն ներկայ չեն եղած միջազգային կազմակերպութիւններու, որոնց շարքին՝ Կարմիր խաչի միջազգային խորհուրդի ներկայացուցիչները: Ատիկա նացիականութեան եւ բռնաճնշումներու դասական դրսեւորում է», նշեց Դաւիթ Բաբայեան:

Այդ կապակցութեամբ ան նշեց, որ Պաքու կը պատրաստուի հիւրընկալելու առաջին Եւրոպական խաղերը: «Շատ կը յիշեցնէ Պերլինի մէջ Հիթլերի իշխանութեան գալէն ետք Ողիմպիական խաղերու կազմակերպումը: Եւրոպան հիմա կ՛ամչնայ յիշել այդ մասին: Ազրպէյճանի իշխանութիւններու վարքը բացասականօրէն կ՛անդրադառնայ նախ եւ առաջ այդ երկրի հասարակութեան վրայ. նացիական գաղափարախօսութիւն որդեգրած երկիրները վատ վախճան կ՛ունենան», ընդգծեց Դաւիթ Բաբայեան:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Իրանեան Ծովուժը Զգուշացուցած Է Ամերիկեան Նաւ Մը Եւ Օդանաւեր

Իրանեան բանակի ծովուժի Ատենի ծոցին մէջ գտնուող թիւ 34 խմբակը զգուշացուցած է ամերիկեան մարտանաւ մը եւ օդանաւեր իրեն մօտենալէ:

Իրանի ձայնասփիւռի եւ պատկերասփիւռի կայանի լրատու գլխաւոր կեդրոնը՝ «Փի3Սի» հաղորդեց, որ ամերիկեան հետախոյզ երկու օդանաւեր եւ «Փափա Չարլի 3» մարտանաւը չեն յարգած 5 մղոն հեռաւորութիւն պահելու կանոնը, ինչ որ իրանեան «Ալպորզ» խորտըննկէցը մղած է զգուշացնելու զանոնք: Վերջիններս անմիջապէս իրենց ուղղութիւնը փոխած են:

Ժազանի Եւ Նաժրանի Մէջ Սէուտական Զինուորական Դիրքերու Գրաւումէն Ետք. 5 Ռումբեր Կը Հարուածեն Սէուտական Նաժրան Քաղաքը

Չորեքշաբթի օր Եմէնի մէջ հրասանդներէ արձակուած հինգ ռումբեր հարուածեցին սէուտական Նաժրան քաղաքին մէջ կառավարական շէնք մը եւ երկու բնակարաններ:

Սէուտական Արաբիոյ կրթութեան նախարարութիւնը անմիջապէս յայտարարեց, որ Նաժրանի շրջանին մէջ բոլոր դպրոցները կը փակուին, իսկ սէուտական օդանաւային ընկերութիւնը յայտարարեց, որ անյայտ ժամկէտով կը կասեցնէ դէպի Նաժրան թռիչքները:

Եմէնեան ցեղախումբերէ աղբիւրներ «Մայատին»-ին յայտնեցին, որ Հիւսիսային Եմէնի Հաժա նահանգի Քայլ Միր շրջանէն ցեղախումբեր տակաւին իրենց վերահսկողութեան տակ կը պահեն երկուշաբթի օր Սէուտական Արաբիոյ մէջ իրենց գրաւած 5 դիրքերը:

Եմէնեան ցեղախումբերու զինեալներ երկուշաբթի օր մուտք գործած էին սէուտական սահմանային շրջան եւ Ժազան նահանգին մէջ գրաւած չորս դիրքեր, ուր կը գտնուին հեռահաս հրետանիներ:

Զինեալները նաեւ գրաւած են Եմէնի Սաատա շրջանին սահմանակից Նաժրանի մէջ գտնուող Հալքա դիրքը:

Ըստ նշեալ աղբիւրներուն, յարձակումին ընթացքին սպաննուած են շարք մը սէուտցի զինուորներ, իսկ ուրիշներ փախուստի դիմած:

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

ԲԵՆԵԴԻԿՏՈՍ 15-րդ
1854-1922

Անոր աշխարհիկ անունը Ջակոմօ Դելա Կիեզա է: Ծնած է 1854 թուականին, Ճենովայի մերձակայ բնակավայրերէն մէկուն մէջ: Ուսումնասիրած է իրաւունք եւ աստուածաբանութիւն: 1878 թուականին դարձած է հոգեւորական եւ Պիոս 10-ի օրով ծառայութեան անցած է Վատիկանի դիւանագիտական սպասարկութեան մէջ: 1907 թուականին արժանացած է արքեպիսկոպոսի տիտղոսի, եղած է Բոլոնիայի հոգեւոր առաջնորդը: 1914 թուականին դարձած է կարտինալ: Նոյն թուականին կը բռնկի Առաջին Համաշխարհային պատերազմը, եւ կը վախճանի Պիոս Պապը: Չորս օր տեւած ընտրութիւններէն յետոյ Կիեզան պապ ընտրուած է՝ ընդունելով Բենեդիկտոս 15 անունը:

Բենեդիկտոս 15-ը աթոռակալած է համեմատաբար կարճ՝ 1914-1922 թուականներուն: Սակայն այս շրջանը մարդկութեան ամենադժուար ու բախտորոշ ժամանակահատուածներէն մէկն էր. դաժան, արիւնահեղ պատերազմը ընդգրկած էր ողջ Եւրոպան, տարածուած անոր սահմաններէն դուրս՝ աշխարհով մէկ: Կոտորած էր, սպանդ, արիւն, աւեր՝ մարդու եւ ժողովուրդի ողբերգութիւն եւ ողջակիզում: Ռուսիոյ սառցապատ անտառներէն մինչեւ արաբական տօթակէզ անապատները, մարդը կը յօշոտէր մարդուն՝ բնականաբար, քրիստոնէական ամենաազդեցիկ եկեղեցւոյ հովուապետը չէր կրնար անտարբեր մնալ այդ ամէնուն նկատմամբ: Բենեդիկտոս 15-ը հանդէս եկաւ որպէս պատերազմի երդուեալ հակառակորդ, ուղերձներ ու աղաչագրեր կը յղէր պատերազմող երկիրներու ղեկավարներուն, հաշտութեան ու խաղաղութեան կոչ կ՛ընէր խտրութիւն ու խտրականութիւն չդնելով ժողովուրդներու, երկիրներու, պետութիւններու ու դաւանանքներու միջեւ: Յատուկ կոնդակով ան արգիլեց որեւէ քաղաքական քարոզչութիւն եկեղեցական արարողութիւններու ժամանակ:

Բենեդիկտոս 15-ը ճիգեր գործադրած է Հայոց Ցեղասպանութիւնը դադրեցնելու համար: Բենեդիկտոս 15-ին վերաբերող հայերէն սակաւաթիւ գրականութեան մէջ կը յիշատակեն անոր ներքին տուայտանքները: Երբ պապը տեղեկացած էր հայ ժողովուրդի նկատմամբ կատարուած անլուր ոճրագործութիւններուն մասին («Հայոց տեղահանութիւնն ու ջարդը խոր վիշտ պատճառած էր Բենեդիկտոս 15 պապին»), խոլ ունայնութեան պահեր ունեցած է: Իսկ ի՞նչ ըրած է կաթոլիկ եկեղեցւոյ առաջնորդ Բենեդիկտոս 15 պապը, որ արժանացած է Ծիծեռնակաբերդի Յիշատակի պատի պահոցներուն մէջ անթեղուելու շնորհին: Վաղիկանի ստամպուլեան պատուիրակ կարտինալ Դոլչիէն եւ, անշուշտ, այլ աղբիւրներէն տեղեկանալով հայերու սպանդի եւ տեղահանութեան մասին՝ Բենեդիկտոս 15-ը նամակ յղած է թուրք սուլթան Մուհամմէտ Ռեշատին: Ահա այդ նամակը. «Վսեմափա՛ռ տէր, Մինչ մեր սիրտը կը բզկտուի ի տես ահարկու պատերազմի արհաւիրքներու, որոնց մէջ Եւրոպայի մեծ տէրութիւններու հետ մխրճուած է նաեւ Ձեր վսեմաշուք տէրութեան հզօր կայսրութիւնը, մեզ հասած են նաեւ սրտաճմլիկ հեծեծանքի արձագանգները ողջ ժողովուրդի, որ Օսմանեան կայսրութեան ընդարձակ տարածութեան վրայ աննկարագրելի չարչարանքներու ենթարկուած է: Հայ ազգը արդէն տեսաւ իր զաւակներէն շատերու կախաղան բարձրանալը, իսկ ուրիշ շատ-շատերու, նաեւ եկեղեցականներու, անգամ եպիսկոպոսներու բանտարկութիւնն ու աքսորի ենթարկուիլը: Իսկ այժմ մեզ կը տեղեկացնեն, թէ գիւղերու ու քաղաքներու ամբողջ բնակչութիւնը հարկադրանքի տակ իրենց տուները կը լքեն եւ անասելի զրկումներով ու

չարչարանքով հեռաւոր կեդրոնացման վայրերը կը տեղափոխուին, ուր հոգեկան անձկութենէն զատ, ենթարկուած են յետին թշուառութեան, զրկանքներու եւ մինչեւ իսկ սովի տուայտանքներու: Մենք հաւատացողներ ենք, տէր արքայ, թէ նման ծայրայեղութիւնները Ձեր վսեմափառ կառավարութեան կամքին հակառակ կը գործուին: Ուստի վստահութեամբ կը դիմենք Ձեր վսեմութեանը եւ ջերմօրէն կը յորդորենք, որպէսզի հաճիք Ձեր վեհանձն մեծասրտութեամբ գթալ եւ միջամտել ի նպաստ ժողովուրդի մը, որ իր դաւանած կրօնի զօրութեամբ իսկ Ձեր վսեմաշուք անձի հանդէպ հաւատարմութեան կը պարտի: Եթէ հայոց մէջ դաւաճաններ կամ ուրիշ ոճիրով յանցապարտներ կան, թող անոնք օրէնքի համաձայն դատուին ու պատժուին: Բայց Ձերդ վսեմութիւնը, որ արդարութեան նկատմամբ բարձր զգացումներ կը տածէ, թող թոյլ չտայ, որ անմեղները նոյնպէս պատիժի զոհ դառնան: Թող մոլորուածներու վրայ անգամ Ձեր մեծապետական ներողամտութիւնը իջնէ, եւ Ձերդ վեհափառութիւնը խաղաղութեան եւ ներումի իր հզօր խօսքը արտասանէ: Հայ ազգը այսպէս՝ բռնութիւններու եւ վրիժառութեան դէմ ինքն իրեն ապահովուած զգալով, պիտի օրհնէ իր պաշտպանի օգոստոսափառ անունը: Այս քաղցր յոյսով, Ձերդ վսեմութիւն, հաճեցէք ընդունիլ նաեւ մեր լաւագոյն մաղթանքները արեւշատութեան եւ բարգաւաճման եւ Ձեր ժողովուրդներու երջանկութեան: Վաղիկան, 10-ը Սեպտեմբեր 1915 թ. Բենեդիկտոս ԺԵ: Ահա այսպիսի նամակ ուղարկուած է Հռոմի պապի կողմէ Թուրքիոյ սուլթանին:

Հասկնալի է, այն ընդունուեցաւ դժգոհութեամբ եւ դժկամութեամբ: Սուլթանի գրասենեակը խոչընդոտներ յարուցեց անոր ճանապարհին: Սուլթանը բարեհաճեցաւ նամակին պատասխանել գրեթէ երկու ամիս անց՝ ի հարկ է ժխտելով մեղադրանքը եւ արդարացնելով իր գազաններուն: Եւ հասկնալի է, որ նամակը որեւէ ազդեցութիւն չունեցաւ: Ոչ միայն այն պատճառով, որ պապի միջամտութիւնը ուշացած էր եւ մահուան չարագոյժ ուրուականը արդէն քանի ամիս կը խժռէր Հայաստան աշխարհը: Այլ նաեւ այն պատճառով, որ այլ, բոլորովին այլ էին պատկերացումները նամակագրի եւ հասցէատիրոջ: Անոնք կը խօսէին բոլորովին այլ լեզուներով: Վայրագութեան լեզուն մարդկային խօսք հասկնալու ընդունակ չէ:

Այնուամենայնիւ, Բենեդիկտոս 15-ը կը ձեռնարկէ իրադարձութիւններու վրայ ազդելու նաեւ այլ քայլեր, դիմումներ յղած է պատերազմող եւ չէզոք երկիրներու ղեկավարներուն, եկեղեցական քարոզի ժամանակ հրապարակաւ յայտարարած եւ դատապարտած է հայոց ցեղասպանութիւնը, փորձած է Թուրքիոյ վրայ ազդել վերջինիս դաշնակիցներու միջոցով (մասնաւորապէս՝ աւստրիացի պատուիրակի միջոցով), պատերազմը դադրեցնելու իր կոչի յիշատակութեան մէջ նաեւ Հայաստանի պետականութիւնը վերականգնելու անհրաժեշտութիւնը, տեղեկանալով, որ Պրեստ-Լիտովսկի հաշտութենէն ետք կրկին բնաջնջման վտանգ կախուած է հայութեան մազապուրծ խլեակներու վրայ, դարձեալ նամակով դիմած է Թուրքիայի սուլթանին, իր հեղինակութեամբ յաջողութեան յոյսեր ներշնչած է հայութեան Սեւրի դաշնագրի նախօրէին եւ այլն, եւ այլն…: Միակ արդիւնքը, որուն հասաւ քրիստոնէական եկեղեցւոյ ամենաազդեցիկ անձնաւորութիւնը՝ Հռոմի պապը, իր այս ջանքի ճանապարհին, հայութեան խորին երախտագիտութիւնը կենդանութեան օրով եւ յետմահու, որու վկայութիւն է քարեղէն մակագիրը Ծիծեռնակաբերդի Ցիշատակի պատի պահարաններէն մէկուն դրան վրայ. «Բենեդիկտոս 15. 1854-1922»:

Պատրաստեց՝
Քուէյթի Ազգային Վարժարանի
տնօրէն Մանուկ Մանուկեան

ԱԿՆԱՐԿ

Եղեռնի Հարիւրամեակ Նոր Մարտահրաւէրներ Եւ Խորհրդածութիւններ

Ամէն հարիւրամեակ ճամբաբաժան է ընդհանրապէս. Դարակազմիկ իրադարձութիւն, նոր սպասելիքներ, կամ առնուազն՝ «տարբեր բան մը» ամենամեայ եւ քիչ մըն ալ աւանդական կոչուող ձանձրալի կրկնութիւններէ:

Դեռ չեն թոռմած Եղեռնի յուշարձանի յաւերժական կրակին շուրջ կուտակուած ծաղիկներու դէզերը, երբ այսպիսի մոտորումներ կը պաշարեն մեզ: Յաջողեցա՛նք, տարիներու նախապատրաստական աշխատանքներէ ետք մեծադղորդ շուքով նշել 100 ամեակը նորագոյն ժամանակաշրջանի առաջին ցեղասպանութեան, որ նախատիպարը հանդիսացաւ 20-րդ դարու յաջորդական ցեղասպանութեանց: Խօսեցանք եւ խօսեցուցի՛նք, ամբողջ շաբաթ մը կեդրոնացուցինք աշխարհի ուշադրութիւնը այս փաստին վրայ, Հայաստանի մէջ թէ այլուր, կոչերով, բազմահազար քայլարշաւներով, հարցազրոյցներով թէ գիտութեան ընձեռնած հաղորդակցութեան բազմատեսակ միջոցներով...

Այս բոլորը, նոյնիսկ նախագահական մակարդակով պատուիրակութիւնները կարելի էր դասել պարզապէս սովորականէն քիչ մը տարբեր եթէ 100-ամեակի խորհրդանիշ անմոռուկի կողքին չըլլար կը յիշեմ եւ կը պահանջեմ նորօրեայ նշանաբանը, որպէս խորհրդանիշ եւ ուղեցոյց յաջորդող տարիներուն: Այսպէս առաջին անգամն ըլլալով պետական մակարդակով սկսանք խօսիլ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ մասին... այս փաստը եւ Թուրքիոյ տարածքին Իմ Արեւմտեան Հայաստանի կորած իսլամացած համարուող հայերու տակաւ աճող վերածնունդը եւ թուրք մտաւորական շրջանակներէն հետզհետէ աւելի բարձրագոյն հնչող ցեղասպանութեան փաստը ընդունող յայտարարութիւնները, սկսած են նեղ կացութեան մատնել, քաղաքացիական պատերազմի բոցերուն մէջ տապկուող դրացի երկիրներու նկատմամբ երկիմաստ քաղաքականութիւն վարող Թուրքիոյ պետութիւնը:

Այո՛, պէտք է հասնէինք այս կէտին, որպէս ոչ միայն ցեղասպանութեան ճանաչում հայցող, այլ՝ պահանջատէ՛ր ժողովուրդ նկատելի էր այս շրջադարձը, որպէս նոր զարթօնք մեր ժողովուրդի կեանքին մէջ, ի վերջոյ լոյսի հեռաւոր նշոյլ մը մեր դատի հորիզոնին վրայ:

Յուսադրիչ են այս բոլորը, բայց, երբ կը նայինք այս խնդրով մեր դիմագրաւելիք մարտահրաւէրներուն ոչ միայն արտաքին, այլ ներքին ճակատի վրայ, կը տեսնենք, թէ որքան ծանր է մեր բեռը եւ որքան երկար մեր կտրելիք ճանապարհը:

Տրամաբանօրէն յստակ է, որ պահանջատէր կրնայ ըլլալ միայն այն ազգը, երբ ազգային գիտակցութեամբ, մշակոյթով, պետական կարգով եւ մանաւանդ տնտեսական եւ ռազմական ներուժով կանգնած է բարձր պատուանդանի վրայ: Պատմութիւնը դաժան է եւ անողոք թոյլերու եւ մեղքերու նկատմամբ. Չի մոռնանք, որ հրեաները իրենց պահանջատիրութիւնը չմուրացին, այլ պարտադրեցին աշխարհին:

Իսկ արտաքինէն բացի, մեր դիմագրաւած ներքին մարտահրաւէրները այնքան շատ են ու կնճռոտ... մեր չկայացած տնտեսական բարգաւաճումը, ահազանգող արտագաղթը,

սահմանամերձ շրջաններու երկայնքին շղթայազերծուած, չյայտարարուած, բայց մաշեցնող պատերազմը, պետութեան հետ սերտացած եւ տնտեսական մենաշնորհի վաստակած «իշխանիկներու» սանձարձակ գործունէութիւնը, մսխուած մեր պետական եւ մշակութային ներուժը... շարքը երկար է:

Տակաւին, սփիւռքահայութեան մխացող վէրքը...

Սուրիահայութիւնը Եղեռնէն 100 տարի անց, նոյնիքն սուրիական անապատներէն հրաշքով փրկուած բեկորներու շառաւիղները, այսօր ճակատագրի դառն հետեւանքով կարծես կ'ապրին նախաեղեռնեան ժամանակ մը, ուր վտանգուած է իրենց ֆիզիքական գոյութիւնը, նիւթականէն առաջ... եւ այս երեւոյթին դիմաց մեր անզօրութիւնը կամ «նախ թող պատահի յետոյ կը մտածենք» ի մեղկ հոգեբանութիւնը...

Ի՞նչ պահանջատիրութեան մասին խօսինք, երբ նախ քաջութիւնը չունինք խոստովանելու մեր ներքին տկարութիւններն ու անկարողութիւնը: Ե՞րբ պիտի ըմբռնենք, թէ յեղափոխական ռոմանթիք ժամանակները անցած են, տեղի տալով դաժան իրապաշտութեան եւ քաղաքական սառն հաշիւներու: Ի՞նչ արժէք ունի մեր պատմական հողերու, թէկուզ հրաշքով վերադարձը, երբ թիւն ու տրամադրութիւնը չ'ունինք զանոնք վերաբնակեցնելու: Ի՞նչ արժէք ունին բոլոր ռազմական դաշինքներն ու դաշնագրերը, երբ չենք վստահիր առաջին հերթին մեր իսկ ուժերուն ու սեփական բանակին պաշտպանելու համար մեր սահմանները, այլ ակնդէտ կը սպասենք, որ հիւսիսի «քեռին» գայ մեզի օգնութեան:

Եւ վերջապէս ի՞նչ արժէք կը ներկայացնեն տնտեսական բարեկարգման եւ բարգաւաճման բոլոր խոստումները, երբ չենք հաւատար արդար շուկայական յարաբերութեանց ու մրցակցութեան սկզբունքին, երբ դռները լայն չենք բանար մեր ներսի թէ դուրսի աշխատակիցներուն, որ ազատօրէն ու անխափան աշխատին ու իրենց լուման ներդնեն տակաւին յետխորհրդային անցման շրջանի հոգեբանութենէն դուրս չեկած տնտեսութեան զարգացման մէջ:

Այս խորհրդածութիւնները կ'անցնին մեր մտքէն, երբ ծաղիկ ի ձեռին կը խոնարհինք Ծիծեռնակաբերդի յաւերժական կրակին՝ ընդմէջէն մեր նահատակներու հոգիներուն մատուցելու մեր յարգանքը, միաժամանակ, մեր թիկունքին ունկնդրելով Լուսինէ Զաքարեանի հոգեպարար ձայնին զուգահեռ՝ ինչ որ փնթփնթոց եւ անզօր կարողութեան արտայայտութիւններ... ապրուստի նեղութեան մասին տեղի՞ն է արդեօք... այստե՞ղ. Այս ստազարդ մթնոլորտի՞ն մէջ... միթէ՞ չենք կրցած նիւթականն ու հոգեկանը զատորոշել իրարմէ...

Այն ալ ինչպէ՛ս:

Չմոռնա՛նք թէ սա այն ժողովուրդն է, որ 92-94 թուականներու ամենադաժան ձմրան, զուրկ ապրուստի տարրական միջոցներէ, սովամահութեան սեմին եւ աղէտի գօտիի, ինչպէս նաեւ սումկայիթեան ջարդերէ մազապուրծ գաղթականներու հոգը ուսերուն, ծառացաւ եւ կերտեց Սարդարապատէն ետք, նորագոյն պատմութեան ամենապայծառ յաղթանակը՝ Շուշիի մայիսեան հերոսամարտը, ցոյց տալով աշխարհին, թէ հայը գիտէ հարկ եղած միջոցին՝ կերտել նոր Սարդարապատեր: Այո՛, գիտենք զատորոշել հոգեկանն ու նիւթականը... Իսկ այս հոգեվիճակի պատասխանատուները ա՛յլ տեղ փնտռեցինք:

Հիմա գանք մեր կարապետին...

Եղեռնի հարիւրամեակի շէմին Քուէյթահայ գաղութը, որ հակառակ իր փոքրաթիւ զանգուածին, իրողապէս կը ներկայացնէ բացառիկ երեւոյթ մը սփիւռքահայ իրականութեան մէջ իր ազգային, հասարակական եւ մշակութային աշխոյժ գործունէութեամբ. Նամանաւանդ իրմէ շատ աւելի մարդաշատ եւ հզօր նիւթական միջոցներ ունեցող գաղութներու նախանձը շարժող ամենօրեայ, երկրորդական Ազգային ճեմարանով, կանգնած է այսօր իր գոյութեան ամենակնճռոտ հարցին՝ աւելի քան 50 տարիներու կեանք ունեցող Եկեղեցին կորսնցնելու վտանգին առջեւ:

Շաբաթ մը առաջ, Թեմիս Բարեջան Առաջնորդը արդէն հնչեցուց ահազանգը, կոչ ուղղելով ժողովուրդին ի խնդիր, հարցի արմատական լուծման... ժամանակը հասած է, որ տէրը ըլլանք մեր սեփական Եկեղեցիին, ինչպէս է պարագան մեր դպրոցի պարագային... բայց...

Հոս է խնդիրը: Նմանօրինակ նիւթական թէ բարոյական բեռ ենթադրող ծրագրի մը կարիքը ունի ուժերու առաւելագոյն լարման: Փոքր գաղութ մըն ենք. Համեստ կարողութիւններով, սակայն անցեալին խօսիլ տուած ենք մեր մասին սփիւռքի տարածքին թէ հայրենիքի մէջ, որպէս օրինակելի, եռուն հաւաքականութիւն ու փոքր Սուրիա կամ Լիբանան ու մեր հայաշունչ մթնոլորտով: Բան չի պակսիր մեզի եթէ ունինք վճռակամութիւնը լուծելու մեր հարցերը: Այո՛, թերեւս կարիքը ունենանք քոյր գաղութներու, թէ անհատ բարեկամներու օգնութեան, սակայն մե՛նք ենք մեր առաջին եւ վերջին յոյսը, մեր սքանչելի ժողովուրդը որ տնտեսական ծանր պայմաններու տակ իսկ, իր բերնէն կը կտրէ ղրկելու իր սուրիահայ եղբայրներուն ու քոյրերուն, մասնակցութեան իր բաժինը կը բերէ սոյն կաթողիկոսարանի վերադարձին ի խնդիր բացուած դատին... դեռ նոյնիսկ կը գտնուին բարեկամներ, որոնք առատաձեռնօրէն կը նուիրեն քոյր գաղութի՝ Ապու Տապիի Եկեղեցւոյ կառուցման համար, երբ վտանգուած է մերը:

Զայս իրականացնելու համար ունինք մէկ միջոց: Մեր հաւաքական ճիգը: Մէ՛կ ոգի, մէ՛կ բռունցք: Չկայ մեծ ու փոքր, կին կամ տղամարդ, ծեր կամ երիտասարդ, հարուստ կամ աղքատ... բոլո՛րը ունին իրենց դերը եւ օգուտը այս սրբազան գործին, հայ յեղափոխութեան ռահվիրայ Ռոստոմի խօսքերով «Չկան մեծ ու փոքր գործեր, այլ լաւ ու վատ գործեր» ու իսկ ա՛յս գործին մէջ, վստահօրէն պիտի չգտնէք անձ մը, անհատ մը մեր գաղութին մէջ, որ ինքզինքը «հանգստեան կոչած» ըլլայ:

Եղեռնի հարիւրամեակի առթիւ, մեր նոր եկեղեցւոյ հիմնումը մեր վերընկիւղումն է, մեր վերածնունդը, որպէս գաղութ, մեր պատասխանն ու մասնակցութիւնը Մեծ Եղեռնի զոհերու յիշատակի ոգեկոչման: Մեր մշտանորոգ ուխտը, թէ մենք ուր ալ ըլլանք, ինչ պայմաններու տակ... մեր հաւաքականութիւնը կը հիմնենք հայրենիք-հաւատք, ազգային դաստիարակութիւնը մարմնաւորող հայրենի պետութիւն- Եկեղեցի- դպրոց ոսկեղէն եռանկիւնին վրայ:

Վերջապէս, Եղեռնի հարիւրամեակը փակուած էջ մը չէ, նոր մարտահրաւէր է, նոր հորիզոններ, նոր պայքարներ: Դեռ շատ բան ունինք ընելիք, մեր գլխուն ունենալով նորանշանակ եռանդուն Առաջնորդն ու մեր կողքին մեր հայրենիքի նուիրեալ Դեսպանը: Ուրեմն գործի: Միանշանա՛կ:

Բժ. Մեսրոպ Թասլաքեան

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆԻ ԱՆԿԻՒՆԸ

Շուշիի Ազատագրումը

Ռազմավարական կարեւոր Շուշի լեռնաքաղաքի ազատագրումը, որուն ճակատամարտը տեղի ունեցած է 1992 թ. Մայիսի 8-ին, անհրաժեշտ էր, հետեւեալ պատճառներուն ի նպաստ.

Նախ՝ պատմական անհրաժեշտութիւն էր՝ վերականգնելու համար հայկական հինաւուրց հողի վրայ հայերու ապրելու իրաւունքը, ինչպէս նաեւ ամրապնդելու հայոց յաղթական ոգին:

Ետքը՝ տնտեսական անհրաժեշտութիւն, որուն միջոցով հարկ էր ազատագրել ցամաքային եւ օդային ճանապարհներու շրջափակումը, ելեկտրականութեան եւ խմելու ջրի պակասը, եւ Շուշիէն անընդհատ հոթիրակոծութիւններու պատճառով Ստեփանակերտի եւ հարեւան բնակավայրերուն մէջ, ինչպէս նաեւ ամբողջ հանրապետութեան տարածքին կաթուածահար եղած տնտեսութիւնը:

Ինքնապաշտպանութեան ուժերու 1991թ. վերջի եւ 1992թ. սկզբի յաջող գործողութիւնները, շարք մը կրակակէտերու ճնշումը, Խոջալուի ազատագրումը (25-26 Փետրուար 1992թ.) եւ օդանաւակայանի բացումը, ստեղծեցին տնտեսական, ռազմական եւ բարոյահոգեբանական բոլոր նախադրեալները Շուշիի ազատագրումը նախապատրաստելու համար:

Նախապատրաստման ընթացքին հայկական կողմը ձեռնարկած էր նաեւ միջազգային հանրութեանը անոր նախապատրաստելու դիւանագիտական աշխատանք: Բազում դիմումներ հասցէագրելով, անոնց ուշադրութիւնը հրաւիրած է Ազրպէյճանի կողմէ իրականացուող ցեղասպանութեան վրայ: 1992թ. Մարտ-Ապրիլին, ի պատասխան այդ դիմումներուն, շարք մը երկիրներու ներկայացուցիչներ ժամանած են տարածաշրջան: Սկսած է նաեւ բանակցային գործընթաց:

Շուշիի ազատագրումը հայկական ռազմական ուժերու առաջին նշանակալից յաղթանակն էր Արցախեան ազատամարտի ընթացքին, որ մշակման եւ իրականացման առումով գրեթէ անթերի, հայ ռազմարուեստի մէջ եզակի ռազմական գործունէութիւն մըն էր:

Այսօր բիւր յարգանքով կը խոնարհինք մեր նահատակներուն եւ ազատամարտիկներուն դիմաց:

պատրաստեց՝
Ռիթա Տէկիրմէնճեան

www.aztarar.com

ԼՈՒՐԵՐ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԷՆ

Հայոց Ցեղասպանութեան Նուիրուած Ձեռնարկներ

Նոր Ջուղա

Նոր Ջուղայի հայութիւնը Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեակը ոգեկոչեց դասախօսական-գեղարուեստական հանդիսութեամբ մը, որուն ներկայ գտնուեցաւ եւ օրուան պատգամը փոխանցեց լիբանանահայ ազգային-հասարակական գործիչ, կրթական մշակ Վիգէն Աւագեան:

Հանդիսութիւնը տեղի ունեցաւ «Արարատ» միութեան մարզասրահին մէջ, հինգշաբթի, 30 ապրիլ 2015-ի երեկոյեան, նախաձեռնութեամբ Սպահանի հայոց թեմի Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեակի կեդրոնական յանձնախումբի մշակութային ձեռնարկներու ենթայանձնախումբին, Նոր Ջուղայի եւ Շահինշահրի բազմահարիւր հայորդիներու: Ներկաներու շարքին էին Սպահանի հայոց թեմի առաջնորդ Բաբգէն արք. Չարեան, հոգեւորական դասը, շրջանի Հայ դատի յանձնախումբի եւ ազգային մարմիններու անդամներ:

Հանդիսութեան բացման խօսքը կատարեց 100-ամեակի կեդրոնական յանձնախումբի անդամ եւ մշակութային ձեռնարկներու ենթայանձնախումբի աշխատանքներու համակարգող Արմինէ Սիմոնեան:

Այնուհետեւ, օրուան պատգամը փոխանցեց Վիգէն Աւագեան: Ան նշեց Ցեղասպանութեամբ հայութեան կրած վնասները՝ ազգային, տնտեսական եւ քաղաքական մակարդակներուն վրայ: Աւագեան շեշտեց, որ հայ ժողովուրդի դարաւոր հայրենիքին մեծագոյն մասին բռնագրաւումը եւ անոր թրքացման հետեւողական փորձերը, բիւրաւոր զոհերու մարդկային ողբերգութեան կողքին, ստեղծած են նաեւ քաղաքական ողբերգութիւն մը՝ հայը զրկելով իր սեփական հողերէն:

Աւագեան իր խօսքին մէջ անդրադարձաւ 100-ամեակի գլխաւոր ձեռքբերումներուն՝ Համահայկական հռչակագիրին, Հայոց ցեղասպանութեան նորագոյն ճանաչումներուն եւ անցնող ամիսներուն սփիւռքի թէ Հայաստանի մէջ ստեղծուած ազգային-պահանջատիրական բուռն ալիքին: Ան մաղթեց, որ այդ ալիքը ընդլայնի, զօրանայ եւ անկասելի դառնայ՝ մինչեւ հայութեան մարդկային ու ազգային բոլոր իրաւունքներուն վերականգնումը եւ Ցեղասպանութեան հեղինակներու քաղաքական ժառանգորդներուն պատասխանատուութեան ենթարկումը:

Իբրեւ 100-ամեակի պատգամ՝ Վիգէն Աւագեան ընդգծեց, որ մեր ժողովուրդը ամէն պատճառ ունի, պատմական այս հանգրուանին, ինքզինք ըլլալու եւ ամէն գնով վերագտնելու իր ստեղծագործ, գիտակից ու մարտունակ ազգի հոգեմտաւոր պողպատեայ ամրութիւնը: Ապա ան իր խօսքը եզրափակեց՝ նշելով, որ տոկունութիւնը, յարատեւութիւնը եւ արդիւնաւէտ աշխատանքն է ազգային-միութենական մեր ուղին, եւ առ այդ, այսօր, նախքան վաղը, պատասխանատու կեցուածք եւ յանձնառութիւն կը պահանջուի բոլորէն:

Օրուան պատգամին յաջորդեց գեղարուեստական բարձրորակ յայտագիրը՝ «100-րդ ակնթարթ. յիշողութիւն վէրքի, խոյանք վէրքի» բնաբանով: Շուրջ մէկուկէս ժամուան ընթացքին հանդէս եկան Նոր Ջուղայի եւ Շահինշահրի մշակութային միութիւններու, դպրոցներու, երիտասարդականի եւ պատանեկանի 130 անդամ-անդամուհիները, որոնք այս առթիւ պատրաստուած տեսերիզով, բեմական պատկերներով, երգերով ու պարերով ներկայացուցին հայ ժողովուրդի վերջին 100-ամեայ երթը հինգ բաժիններով՝ Մեծ եղեռն, «Նեմեսիս» գործողութիւն, ցեղասպանութեան հասկացողութեան ծնունդ եւ որդեգրում, հայութեան անչափելի կորուստներ եւ «Կը յիշենք ու կը պահանջենք»:

Դասախօսական-գեղարուեստական երեկոն եզրափակուեցաւ Սպահանի հայոց թեմի առաջնորդ Բաբգէն արք. Չարեանի հայրական ոգեշունչ պատգամով:

Յունաստան

Ապրիլ 19-ին Աթէնքի «Փալլաս» սրահին մէջ նշուեցաւ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցը: Օրուան նախագահ Արաքսի Աբէլեան-Գոլանեան, «Կը յիշեմ եւ կը պահանջեմ» կարգախօսի հիմամբ, շեշտեց 100-ամեակի ձեռնարկներու կազմակերպման խոր անհրաժեշտութիւնը՝ որպէս յուշ մեր անցեալին, այլ նաեւ՝ պահանջ եւ յարատեւ պայքարի խոստում, մինչեւ հայութեան արդար պահանջքներու իրականացումը: Կիպրոսի եւրոերեսփոխան տոքթ. Էլենի Թէոխարուս իր խօսքին մէջ դատապարտեց Թուրքիոյ մերժողական կեցուածքը, մատնացոյց ըրաւ Թուրքիոյ փանթուրանական ծրագրի ծալքերը, շեշտեց Ազրպէյճանի յարձակողապաշտ քաղաքականութիւնը եւ բացայայտեց Թուրքիոյ եւ Ազրպէյճանի կեղծաւոր կեցուածքները: Ան մարդկային բարոյական բարձր արժէքներն ու սկզբունքները վկայակոչելով՝ խօսեցաւ հայ ազգի պատմութեան մասին, հերոսական Արցախի ազատագրական պայքարը վկայակոչելով եւ յոյս յայտնելով, որ օրը պիտի գայ, երբ Կիպրոսի ազատագրումն ալ պատմական իրողութիւն պիտի դառնայ: Ան անդրադարձաւ հայ-յոյն ազգերու եղբայրական դարաւոր ու ճշմարիտ կապերուն՝ նշելով, թէ իր մտքին մէջ վառ կը պահուին հայ գաղթական բեկորները, որոնք ապաստան փնտռեցին ու գտան հիւրընկալ Յունաստանի եւ Կիպրոսի մէջ:

Տոքթ. Թէոխարուս խօսեցաւ նաեւ Եւրոպական խորհրդարանին մէջ որդեգրուած Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեակի բանաձեւի մասին՝ նշելով, թէ ազատ եւ արդար մարդոց պարտքն է յիշեցնել Թուրքիոյ իր պարտաւորութիւնները, մանաւանդ այսօր, Հայոց ցեղասպանութենէն 100 տարիներ ետք, գիտակցելով, թէ ազգի մը ցեղասպանութիւնը պատմական ճշմարտութիւն ըլլալէ անդին՝ նաեւ քաղաքական իրողութիւն մըն է:

Գործադրուեցաւ գեղարուեստական յայտագիր, որմէ ետք ողջոյնի խօսք ուղղեցին Ատիկէի փոխմարզպետ Էրմինա Քիփրիանիտու, Յունաստանի մէջ Հայաստանի դեսպան Գագիկ Ղալաչեան, հելլէն խորհրդարանի փոխնախագահ Պալաֆաս, հելլէն կառավարութեան կողմէ պաշտպանութեան փոխնախարար Նիքոս Թոսքաս, որոնք դատապարտեցին Թուրքիոյ կեցուածքը, որ ուժը չէ ունեցած ընդունելու պատմական ճշմարտութիւնը եւ կը շարունակէ աղաւաղումներով ու կեղծիքներով մերժողական կեցուածք ցուցաբերել: Հայ երիտասարդութեան խօսքը արտասանեց Արման Մենենտեան, որմէ ետք ներկաները ուղղուեցան Սինտաղմայի հրապարակը, ուր Անծանօթ զինուորի յուշադամբանին առջեւ զետեղուեցան դափնեպսակներ:

ՄԱՅԻՍԵԱՆ ԺԱՄԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

Ուրախութեամբ կը յայտնենք մեր հաւատացեալ ժողովուրդին, որ ինչպէս անցեալ տարեշրջանին, նոյնպէս այս Կիրակի, 3 Մայիս, 2015-էն սկսեալ ամէն Կիրակի երեկոյեան ժամը 7-ին, Սրբոց Վարդանանց Եկեղեցւոյս մէջ՝ Մայիս ամսուան ընթացքին, տեղի պիտի ունենայ

ՄԱՅԻՍԵԱՆ ԺԱՄԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

Արարողութենէն ետք, տեղի պիտի ունենայ Սուրբ Կոյս Աստուածածնայ մասին խորհրդածութիւններ:

Կոչ կ'ուղղենք մեր ժողովուրդին, որ մասնակցին այս ժամերգութիւններուն ու հաղորդուին հոգեւոր խորհրդածութիւններով, հարստացնելու համար իրենց հոգեւոր կեանքը մեր եկեղեցւոյ ժառանգութեամբ:

Մատիք առ Տէր եւ առէք զլոյս, ալէլուիա:

Ճաշակեցէք եւ տեսէք զի քաղցր է Տէր, Ալէլուիա:

ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
ՍՐԲՈՑ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

Քուէյթ, 1 Մայիս 2015

Հովանաւորութեամբ
Քուէյթի եւ Շրջակայից Թեմի Առաջնորդ
Գերպ. Տէր Մասիս Ծ. Վրդ. Զօպուեանի
Ելոյթ կ' ունենայ
Քուէյթի Ազգային Վարչութեան
Բ. Կանաչեան երգչախումբը
Ղեկավարութեամբ
Տիար Ճորճ Արապաթլեանի
Դաշնամուրի ընկերակցութեամբ
Տիկ. Հայկուհի Բալեանի
Տեղի կ' ունենայ Ուրբաթ, 15 Մայիս 2015ին,
երեկոյեան ժամը 8:00ին,
دار التربية الخاصة սրահէն ներս, Հաուալլի:
Տոմսեր ապահովելու համար դիմել՝ :
Տիկ. Հայկօ Աբիկեանին 66442030
Տիկ. Զարմինէ Գուգույեանին 66459291
Տիկ. Դալար Մելիքսէթեանին 66030795